

Foretagne for at være, eller af begge Parter i det af Retten bestemte Forhold". Særligt bør endnu fremhæves, at ifølge § 264 kan Retten blandt Andet, efterat Sagen er udprocederet og optagen til Dom, samt uden at tilkalde Parterne eller senere give dem Keilighed til nogen Udtalesse, "afkræve Sagskundige deres skriftlige eller mundtlige Udtalesser om de tvivlsomme Punkter". Udgifterne herved "udredes forstudsvis af det Offentlige, indtil det ved den endelige Dom kan afgjøres, hvo af Parterne der skal bære dem." Til Begrundelsen af denne eiendommelige Fremgangsmaade bag Parternes Ryg, men paa deres Bekostning, en Fremgangsmaade, der ikke synes at være i bedste Harmoni med den Fundamentaltregel, der indeholdes i Danske Lovs 1-4-1, hedder det i Proceskommissionens Motiver S. 121 blandt Andet: "I mange Tilfælde har denne blot Karakteren af Belæringer og Oplysninger, Retten indhenter til egen Efterretning, og Parternes Medvirning herved er ganske overflødig." Det tilføies, at det imidlertid er klart, at der maa være en Regel for, af hvem Omkostningerne skulle betales.

Til de foranførte Bestemmelser og andre slutter sig et intensivt Straffesystem. Saaledes kan Retten ifølge § 81 for Fornærmelser mod Retten eller nogen af de i samme Nødende, samt for Uhydighed mod Formandens Befalinger ved upaa ankelig Rjendelse paalægge Straf af Bøder indtil 40 Kr. eller simpelt Fængsel indtil 8 Dage. §§ 146—153 indeholde en Række Bestemmelser, hvorefter den Part eller Sagsfører, eller begge tilsammen, der skønnes uden rimelig Grund at have anlagt Retsfag eller anvendt Retsmidler, eller sat sin Modpart i den Nødvendighed at anlægge Retsfag eller anvende Retsmidler, anses med Bøder fra 40 til 400 Kr. (§§ 146 og 149). For at have brugt opdigtede Udsættelsesgrunde eller andre Udflugter til at forhale Sagen straffes en Part med Bøder fra 40 til 400 Kr., en Sagsfører med Bøder fra 80 til 800 Kr. (§§ 147 og 150). For anden Efterladenhed i at fremme Retsfager samt for skjodesløs eller forsømmelig Udferd i Udførelsen af Retsfager straffes en Sagsfører med Bøder fra 20 til 400 Kr. (§ 151). Samtlige de i §§ 146—153 "omhandlede Straffe idømmes paa Embedsvegne, naar Retten af det i Sagen Foregaaende kan skønne, at Betingelserne for Straffens Anvendelse ere tilstede" (§ 153).

De Rivninger mellem Parterne og Sagsførerne paa den ene Side og Retten eller sammes Formand paa den anden Side, der synes ikke sjældent at maatte blive en uundgaaelig Følge af den Dommeren i Lovfor-

slaget tillagte indgribende Procesledning og deraf flydende Ret til at indblende sig i Sagens Førelse. samt det til Rettens Naadighed stillede ovenfor stitserede Straffesystem, vilde, om saadanne Bestemmelser bleve ophøiede til Lov, utvivlsomt sanktionere et fuldkomment Lueherredømme og Dommerdespoti over Parter og Sagsførere, der maatte betage disse enhver Frimodighed og Uafhængighed til største Skade for Rettens tilbørlige og retfærdige Pleie. Lovforslaget synes end ikke at have haft en Anelse om den Fare, som her truer, og som erfaringsmæssigt ender med at lukke Retspleien for de hæderlige Borgere. Og dog havde det været let ved Udarbejdelsen af Lovforslaget, under hvilken man paa andre Omraader har med saa stor Forsigtighed set hen til Retsudviklingen i Tyskland, ogsaa der at studere de sørgelige Følger af Dommerdespotiet, i hvilket man i Tyskland har gennemgaaet et mangeaarigt og pinligt Kirjus, men med Alvor og med Held har bestræbt sig for at komme bort fra. En udførlig Fremstilling heraf vilde langt overskride, hvad der med Røie her kunde kræves af os. Vi indskrænke os derfor til at citere et Par Udtalesser af ansete tyske Sufferter. I en Afhandling af v. d. Nahmer, der findes i Archiv für die civilistische Praxis, Bind 11, S. 309, hedder det: "Det er værd at lægge Mærke til, at, medens de Nationer, hvem man tillægger den største offentlige Dannelse, at, medens de franske og engelske Love overalt aande Agtelse for Advokaturen, gjøre de tyske lige det Modsatte". "Hvo der kjender", skriver Wittermajer i samme Bind, S. 134, "den sørgelige Tilstand, i hvilken Tysklands Advokatstand befinder sig, fornemmelig ved Lovgivningens Skyld og paa Grund af mange Domstoles sanktionerede Lueherredømme over Advokaterne, kan kun med Vængsel se en Reform imøde, ved hvilken der stikkes de Retsføgende Bistand af værdige Advokater". I samme Værk, Bind 31, S. 39, skildrer Fischer de sørgelige Følger af denne Tilstand, idet han blandt Andet skriver: "Retsfalsene ere blevne Tumlepladser for de sletteste Klasser af Befolkningen, medens dennes egentlige Kjerne, i hvis Midte netop den vigtigste og livligste Retsførdsel beoæger sig, ganske har vænnet sig af med at betjene sig af Domstolene til Afgjørelse af sine talrige og bethdelige Stridigheder".

Dersom det skulde lykkes det foreliggende Lovforslag at gennemføre et System, der i enhver Sag indfætter Retten som Parters og Sagsføreres tvungne Overveileder, der kan diktere for formentlige Forsæelser af temmelig ubestemt Natur en Række haarde Straffe